

Populær sjømat

Mia Gylseth og Hanna Sverdrup fra Moskenes jobber begge på butikken som tiltrekker seg turister fra hele verden. Nemlig Sjømat på Skarisøy. Denne butikken er også blitt veldig populær blant fastboende i hele Lofoten.

- Det er moren min som driver denne butikken, hvor vi selger sjømat. Det er veldig mange av de som kommer innom butikken som vil ha lakse- eller sei-burger, og som oftest får vi gode tilbakemeldinger på maten vi serverer, forteller 21-årige Mia Gylseth.

Når turistene kommer innom butikken "Sjømat" er det ofte de lurar på hva som blir solgt, og hvordan det eventuelt kan tilberedes. Da er det viktig at de ansatte i butikken har nok bakgrunnskunnskap om varene, til å kunne svare på hva kundene spør om.

- Ofte er turistene som kommer veldig bevisst på hva de vil ha, og hva de ikke vil ha. Dessuten er det mange som er veldig sunnheitsbevisste, og da er det lurt at vi vet hva vi skal anbefale dem å kjøpe, sier Hanna Sverdrup fra Bøne.

I butikken som har sesongåpent fra begynnelsen av mai, til slutten av september, har ikke

Fiskerbutikk: Mia Gylseth (21) og Hanna Sverdrup (19) jobber på butikken "Sjømat" på Skarisøy.

jobber kommer helt an på om vi har fått store bestillinger, eller om det er mange folk i butikken. Selv om vi er her ganske ofte gjør ikke det noen ting. Vi har et veldig godt samarbeid med de andre

fri og bare kose seg.

- Når vi har fri, selv om det ikke er ofte nå i sommer, er det veldig å være litt ute. Vi har begge lyst til å padle en tur i kajakk eller dra på sykkelture. Men om dette

SUNNUNTAI

Hanna Sverdrup kasvoi Moskenesissa. Hän palasi puolisonsa kanssa kotiin joulukuksi 2018. Kun Sverdrupin veli oli ehdolla kuntavaaleissa vuonna 2019, hän päätti itsekin lähteä poliittikaan. Hän on konservatiivisen Høyre-puolueen jäsen.

HS Norjassa

Henriikka Kortte HS, teksti

Kalle Koponen HS, kuvat

Moskenes

Kaksi kalaa mätkähtiä laiturille. Yksi turska ja yksi sei. Siinä on Carl-Fredrik Gylsethin perheen illallinen.

Kaloilta puuttuvat pääsi, ne on perattu jo veneessä. Pääntönnien kalojen perässä tikkuilee laiturille kiipeä kalastaja itse.

Vuorovesi on niin alhaalla, että kalastus-veneen kattoakin on puolen laiturin alapuolella. Merenpinnan korkeus vaihtelee Sörvågenin kylän poukamassa jopa pari metriä.

Kun Gylseth työntää veneään, neljän turistin seurue ihmettelee kalastajan saatilista. Hetkessä kätetty Lofootien kärkeä sijaitsevan Moskenesin paradoksi.

On henkeäsalpaava luonto ja turistit, jotka ovat täällä juuri siksi, jotta sesongin ulkopuolella. On työtä ja yrittäjiä, joiden heittäytyminen soi 3.45 ja työpäivä jatkuu kellon ympäri, pidempäänkin. Sitten kunta on taoudellisesti kriittissä.

Olemme konkurssissa. Vararikossa. Näillä sanoilla pormestari Hanna Sverdrup aloitti Moske-

Rahaton paratiisi

Yli miljoona turistia matkustaa Lofoteille joka vuosi. Saarijonon kärjessä alle tuhannen asukkaan kunta kärvistelee silti konkurssin partaalla. Norjan katastrofikunnaksi nimitetyn Moskenesin asukkaita äkillinen huomio nolostuttaa.

nesin kunnanvaltuuston ylimääräisen kokouksen helmikuussa. 954 asukkaan kunnan hätähuuto nousi Norjassa valtakunnan ykkösurutuksi.

Nyt Sverdrup istuu kahvilan pöydässä Reinin kylässä.

Hänet valittiin Moskenesin pormestariksi viime syyskuun. Asian voisi esittää niin, että Sverdrup suostui pormestariksi. Hän oli ainoa, joka oli halusi paikan.

"Kun katson taaksepäin, syy on varmaan ikäni. Olin nuori ja naiivi."

Sverdrup, 34, sanoo tiennensä, että kunnan talouslunne on vaikea. Hän oli silloin työssä.

"Joulun jälkeen ymmärsin, miksi olemme tässä tilanteessa ja miten vaikea se on." Norjassa on paljon kriisikuntia, mutta vain yksi katastrofikunta. Jos Moskenes olisi yritys, se olisi tehnyt konkurssin jo vuosi sitten.

Sellaisia luonnehdintoja Moskenesin kuullee Pohjois-Norjassa. Pormestarin versio on tämä: "Käytämme enemmän rahaa kuin saamme. Siinä lyhyt tarina."

Pitkä selitys on monimutkaisempi. Siinä sekoittuvat maan verotuskäytännöt, kuntien työmäärä, turismin nurjat puolet ja Moskenesin valtava velka.

Vuosi kausi Sverdrup on kahlanut lukuja. Hän ei ole mikään kauppatieteilijä vaan käytännön ihminen, ammatiltaan pikkusten lentokenttien lennonjohtajien ohjaaja.

Muttä nyt on pitänyt oppia lukemaan taseita ja hahmottamaan budjetit. Moskenesillä on lähes 200 miljoonaa Norjan kruunua eli noin 17 miljoonaa euroa lainaa.

Noin puolet lainasummasta on pitkän aikavälin lainaa, jolla on rahoitettu isoja investointeja, kuten uusi koulu ja kunnantalo 2000-luvun alussa. Se ei ole Sverdrupin mukaan ongelma.

Ongelma on lainasumman toinen puoli, lyhyen aikavälin laina, joka on toiminut kuin huutokortti. Kunta on maksanut sillä maksujaan, mutta sillä ei ole ollut varaa lyhentää lainaa.

Kunta- ja alueministeriön vetoaminen konkurssisuhautuksella oli pormestarin mukaan Moskenesin viimeinen ojekorsi. Kunnan rahat ovat loppu.

Oikeasti kunta ei voi tehdä Norjassa konkurssia, sillä valtio on kuntien takaa.

Kunta voi kuitenkin ilmoittaa maksujen keskeyttämisestä. Ministeriö nimittisi silloin hallintoneuvoston, joka laatii kunnalle uuden budjetin ja hyväksyisi kaikki laskut.

Mitä muuta se tarkoittaisi? Kukaan ei tiedä.

Kertaakaan aiemmin Norjassa kunta ei ole ollut näin syvässä talouskriisissä.

Norjassa talousahdingossa olevat kunnat on listattu kunta- ja alueministeriön hallinnollaan Robek-rekisteriin.

Valtio vahvoo muun muassa Robek-kuntien lainanottoa ja talousarvioiden laillisuutta. Rekisterissä oli huhtikuun alussa 17 kuntaa.

Moskenes on ollut Robek-rekisterissä yhtäjaksoisesti liki 12 vuotta. Valtion valvontaan ei ole auttanut.

Viime vuoden tilinpäätös oli miinusella 31 miljoonaa kruunua eli noin 2,7 miljoonaa euroa. Tälle vuodelle kunta ennustaa samansuuruisia alijäämiä.

Ään kylässä kuuluu harvinaisen kriittisen arvion. Sähköasentaja Svein Roger Jensenin mielestä Moskenesissa on investoitu väärin asioihin, uuteen kunnantalon ja koulun, jossa on uima-allas.

Pormestari Sverdrupin mukaan ei ole kyse siitä, että kunta tulhaisi yli varojensa. Hallinto on karisttu minimiin jo alkoja sit-

ten. Tehtävää on yksinkertaisesti liikaa alle tuhannen asukkaan kunnalle, pormestari sanoo.

Jäljelle jääneiden työkuorma on Sverdrupin mukaan kohtuuton. Arvi on selvitysmistä, eikä kenelläkään ole aikaa miettiä, mitä asioita pitäisi muuttaa, jotta tulevaisuus näyttäisi toiselta.

Kuntaliitostakin on yritetty Moskenesin pelastamiseksi, mutta naapurit eivät halua yhdistyä kunnan velkataakan tukia.

SUNNUNTAI

Ainoastaan asukkaiden verotulot jäävät kuntaan. Kausityöntekijöistä, jotka eivät siirrä kirjojaan, ei kerry verotuloa. Yritykset maksavat veronsa valtiolle, Sverdrup listaa ongelmia.

Sitten on turismi. Lofoteilla vieraillee arviolta yli miljoona turistia vuodessa. Saariryhmän kärkeen asti turisteja saapuu arviolta satejatuhanla joka vuosi.

Kesä Lofoteilla on kaos, sanoo Sverdrup. "Se on kuin Venetsia. En usko, että osaan kuvaila sitä sen paremmin. Ihmistä on kaikkialla."

Paikallinen kalastaja Frank Olsen etsii kunnan vaikeuksille syytä siitä, että turismin luomat rahavirrat eivät jää kuntaan vaan päätyvät suurelta osin muualle.

Ihmisiä selittää paitsi verotus myös omistuspohja. On mökkejä ja Airbnb-asuntoja, joiden omistajat asovat itse muualla.

Sesongin huipussa infrastruktuurin heikkous tulee ilmi. Perustarvikkeita ei ole tehty turismistiloille. Tarvitaisiin lisää vessoja, roskiksia, opasteita, leveämpiä teitä.

Lofootien kärkeen Moskenes muodostuu pikkusaarista kuin helminä. Kylällä on omat mahtikunnat. Sakrisøyen saarta ryhtyivät asuttamaan Gylsethin, pormestari Sverdrupin suku taas asettui Reinin kylään.

Lofootien perimmäinen kylä on Å, sitä edellinen Tind. Hieman ennen Tindä liikemerkki varoittaa tulkista. Pikkuri-

nen kylä aukeaa Lofootien kärkeä lähestyvästä vasemmalta puolelta. Täältä Marit ja Klas Ballin löysivät kalastajamökkinsä 12 vuotta sitten.

Vuonna 2012 mökit olivat Ballinien mukaan halpoja. He ostivat omansa 920 000-lle kruunulla eli noin 80 000-lle eurolla sokkona käymälä paikan päällä, eivätkä ole katuneet. Lofoteilla on kaikki samana päivänä voi veneillä ja kivetä vuorelle. Kalastajamökin ulko-ovella roikkuvat kahdet kalastushaalarit.

Täällä tavataan on vieraita kotona Kaakkois-Norjasta asti. Mökin on käy ja seuruaan liittyy paikallinen mökinuupuri. Pöydässä on kahvia ja kuivattua turskaa.

Taloussahdinko konkretisoituu pöytäseurueen mukaan vaikeutena si- tountaa ammattilaisia kuten insinöörejä ja lääkäreitä Moskenesin.

Siksi Moskenesissa on 10-15 vuotta vanhoja rakennuspuhauksia, joita kukaan ei ole käsitellyt.

Lakkautusten jälkeen jäljellä on yksi koulu, vanhaikoti ja päiväkoti, jonne vanhemmat ostavat lapsilleen piirustuspaperit.

Jos katurvatot palavat asuinrakennuksella, valistuksen ovat maksaneet paikalliset yritykset tai asukkaat itse.

Kunnan noin sadan työntekijän palkat Moskenes on pormestarin mukaan pystynyt maksamaan ja aikoo maksaa jatkossakin.

JATKUU SEURAAVALLA AUKEAMALLA ►

Siimasaavit lasketaan köysillä laiturilla kalastusveneseen. Carl-Fredrik Gylsethin (vas.) vene irtoaa laiturista kello 6.48, kun maalisukuinen aamuaurinko osuu jo Sörvågenin kylän talojen kattoihin. Gylsethin työpariksi merelle lähtee Ivar Eriksen.

Svein Roger Jensen asentaa Ån kylässä sähköjä vanhaan omakotitaloon, joka on hänen arvionsa mukaan ainakin sata vuotta vanha. Moskenes on hänelle rakas kotikunta.

Turismin huippusesonki ajoittuu Lofoteilla touko-syyskuulle, mutta sesongit ovat pidentyneet. Meksilolaiset turistit lähtevät maalisukuina aamuna bussilla liikkeelle Sörvågenin kylästä.

HJEMMEKJÆR: Asbjørn Rasmussen håper å bli værende i Lofoten for resten av livet. Foto: Emelie Kjærnli / TV 2

Reinebringen

ADVANCED

Elevation
478 m

Length
2 km

Average time
2.1 hrs

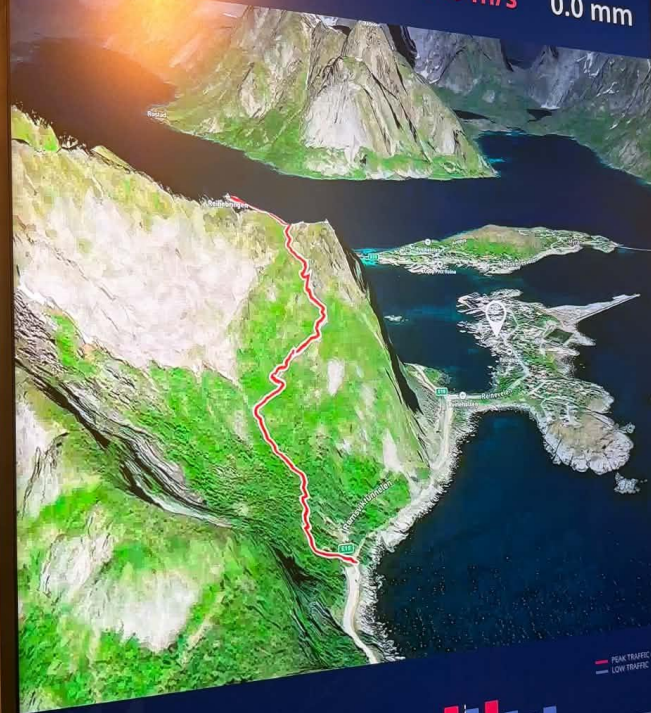

Temperature
9.9°C

Feels like
4.9°C

Wind
17.0 m/s

Precipitation
0.0 mm

44

People on the trail right now

4. september 2025 kl. 21:04

NYHETSSENTER NORDLAND

Ferge dundret inn i kai i Lofoten

– Jeg er dypt bekymret for samferdselen i Lofoten, sier ordføreren i Moskenes Hanna Sverdrup som har fått oversendt bilder som viser skadene.

Det var fergen fra Bodø til Lofoten som kjørte inn i fergekaia torsdag kveld.

Fergene fra Bodø til Moskenes er hovedfartsåren over til de berømte øyene i nord.

Ulykken skjer kun dager etter at Knutstadbrua på E10 fikk så store skader at den måtte stenges, samt at det er nattestengt tunnel ved Nappstraumen.

Sverdrup understreker at de nå er uten kai og den viktige brua.

Skjermdump fra NRK

Skjermdump fra Lofotposten · Foto: Kai Nikolaisen

